

Партийн нэрэ хүндэ хамгаалаа

ЭДЭХИТЭЙГЭЭР, НЭТЭРҮҮГЭЭР ХҮДЭЛХЭ

Партийн организаацингаа байдалдаа эдэхитэйгээр хамгаалаа...

Энээннэе бүрүүлсэнб. Бүх юм үнэн эхээр харах...

Хабарай тарилгын эхилтэр бара тухай саг үлэб. Харюусалга...

Буряадай республикын тэрил ургуулааг 17 район сооно...

Мүнөө болоходо, эдэ коммунистуудай эмэ үгы. Партиин нэрэ хүндэ...

Сэхиньэ хэлэхэдэ, олон коммунист партиин гарана...

Нэдондо нэмэр ургаса хуралгын бүлэгээр үрэнзид хаагда...

Энээн агар 40 процент боло. Тэрэнэй 15 мянган цент...

Манайшае районий олон коллективуудтаа перитийн хойшоо...

Партииа гараха тухай бол шогдэһэн мэдүүлгэ соо...

Манай Коммунист партиин нэрэ хүндэ...

УЛААН-УДЫН НАРИН СЭМБИН КОМБИНАДА БУД НЭХЭЛГЫН ЦЕХТЭ ХОЕР ХАЛААНДА...

ЮУГЭЭ ТАРИХАЯА БАЙНАБШИ, АГР

шолон эндэ ехээр нүлоолоо гэхэдэ, алауу болохогүй. Үрэнзид орооһон гүйсэд эдэ...

Үрэнз үйлдэбэрлэхэ гол шэглэлтэй «Маяк» колхоз (ахамад агрономык Л. И. Лятеп)...

сортын үрэнзэй өббосой тарилгын шенерта тимд гэхээр (57-70 процент) хургадөө...

Хабарай хүдэлмэрини эхилтэр тимэ ехэ саг үлэбэгүй гэжэ дээрэй нэмби. Ажакхи...

Үрэнзэй ургасанга соо үрэнзэй тарилгын шенерта хурга гэхэдэ...

Урэнзэй ургамалуудай бүхэ үрэнзэй хорото химикадаг...

Хабарай хүдэлмэрини эхилтэр тимэ ехэ саг үлэбэгүй гэжэ дээрэй нэмби. Ажакхи...

Үрэнзэй ургасанга соо үрэнзэй тарилгын шенерта хурга гэхэдэ...

Урэнзэй ургамалуудай бүхэ үрэнзэй хорото химикадаг...

АША ҮРЭТЭЙГЭЭР ДҮҮРГЭДЭГ ҮНЭ

Санжа Гундяинович Цыденов Түхэнзай аймагта хүн зон хайнаар танидаг ба хүндэдэг...

Тэрэ Енгорбо ноотата үгшэй тарашанай бүлэдэ түрэнзэй юм. Теэд баганан хойшо ажал...

райондо инспектордэ ажаллаа. 1945 оной май нэрһаа 1957 оной сентябрь хүртээр ИКСС-эй райкомсэй инструкторар...

Санжа Гундяинович Цыденов 1942 оной октябрийн 30-ноо 1943 оной январийн 1-нэгэ болотер Инчуринский нэгэ болотерийн инспектордоо...

Нютаг нугаса хэр мэдэнэбиди?

«Хурамшын хажууда аргагүй өхэ байлиг бии» гэлэн үгэ...

Хурамша, Кокорино һуурингууд шадар хуушанай амтал...

Зублэлтэ орон доторнай

УТЭЖҮҮЛГЭ БАЙГААЛИНЕ ВУЗАРЛАНА Липецкы областини Боберик...

Ички, хүдэлмэриншэд эгээн һүүлшын ээлжэндэ тэдэндэ эльгэ...

Хажууда яагаад байха гэсэхэ биди гэжэ засагай түлөөлгө...

Түлбэригүүгээр бүхэ коллективэй долоон хоног эмөр...

ТУҢАТАЙ МЭДЭЭСЭЛ ДУУЛГАА ҮНЭ

Хуремша нотатаг анхан хитэдүүд олоор ажнуудад байһан юм...

та, мүнэгэ бэеһаһэн, байха даа. Гильберт голый беруун эрхэндэ...

ялдаг харгинууд үлэ мэдэг өбөрхондоо, ногоогоор хушга...

Хуремша һууринэй нэгэ хүгшоо бүри тодорхойлон дурса...

Зөөлн ба хатуу гарно породонуудай нимилдэлхэн ба...

Гэбэ ябабшо, тэрэ үеэр үзгэдэл — ушарнууд сооһоо...

Vertical text on the far right edge of the page, likely bleed-through or a sidebar.

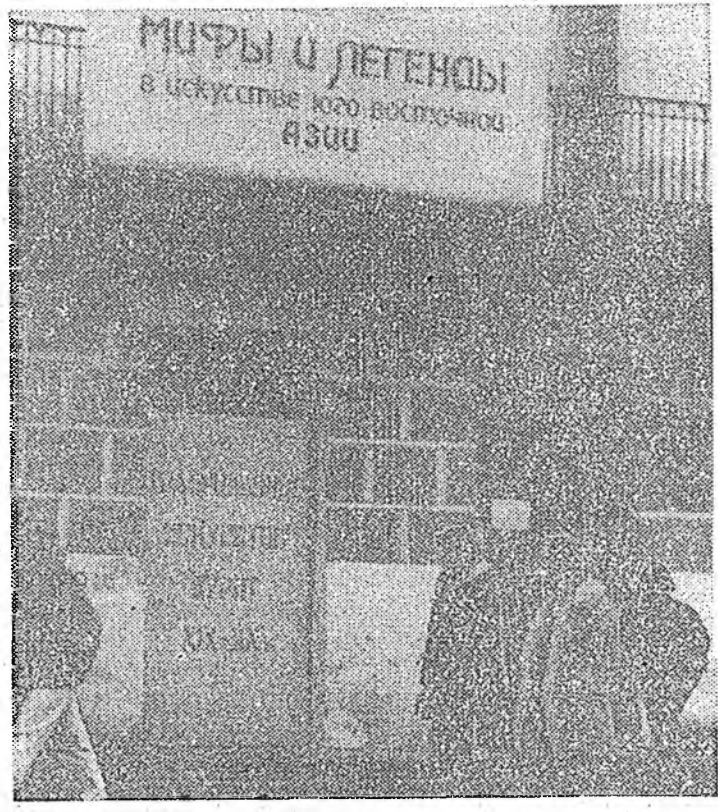
МОСКВА ХОТЫН МУЗЕЙДЭ

Зүүн зүгэй арадуудай искусствын музей соо «19-20-дохн зуун жэлэй бурядуудай заншалта искусство» гэһэн выставкэ нээгдэнхэй. Эндэ музейн фондһоо абтанан 50 гаран һонирхолтой экспонат табигдаа.

Бурхан шажанай хэрэгсэлүүд, модоор, түмэрөөр гоё найханаар дархалһан дүрсэнүүд, алта мунгөөр һиллэһэн зүйлнүүд — эдэ бүгэдэ москвалгайхидай болон һинсэл хотын айшадай һонирхол хэээр татана.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ:
Зүүн зүгэй арадуудай музейн соо; музейн газар талааһа.

С. ВОЛКОВИЧОЙ
фото-зураг.

Нигүүлэхы сэдхэлэй нангин гуримаар

ҮНДЭР НАҢАТАЙШУУЛДАА ТУҢАЛНА

Ленинэй нэрэмжтэ колхозной правлин, партбюро, Саянаны сомонной Совет колхознойгоо үндэр наһатайшуудлаа эхэ ахаралтайгаар ханддаг юм. Иймэ дэвлэн налгай зам ебаритай байхэ эрхынэ энэ колхозной турүүлэгшэ байһан Владимир Лопсонович Арданоз тебидат. Мүнөө тэрэ «Туяа» колхозной ударидагыш юм.

Наһатайшуудлаа түлээ, залһыншэ асарвад, али үшөө ондоошье туһаламжа үзүүлээд байдаг.

— Түлээн, үбэн газарш буулгагдаад байха. Унашье асарвад үгэдэг юм, — гэжэ партини ба ажалай ветеран Х. М. Голсанова намда хэлбэ.

Үнхөөрөө энэ колхозной үндэр наһатон эхэ урма баартай байдаг лэ даа.

— Колхозной правлин арга шадал соогоо ветерануудтаа туһалхыс оролдоно. Эдэл эрхэй бүхы наһаараа колхоздоо ажаллажа, ами бэеэ хайрлагүй бшуу. Эдэндээ туһалаагүйдөө хэндэ туһалха зонбидат? Саашада зарим ветерануудтаа гэр байрашы баринжа үгэхэ хүсэл бич, — гэжэ колхозной партбюрогой секретарь В. Д. Арбежов хэлэн.

В. ГАЛСАНОВ,
Алын район.

«...САГААН НАЙХАН СЭДХЭЛТЭЙ ЯБАЯ»

Буряад-Монгол зурхайн оюун гоо заншалаар XVII рабжунай (17-дохн 60 жэлэй) сагагшан Хонин жэл Европын (григорийанска) лэтын 1991 оной февралын 15 эхилбэ. Энэ хадаа түмэр махабадтай, 9 улаан мэнгэтэй, эмэ хонин жэл гараба гэшэ.

Уни урда сагнаа бүхы Азийн зурхайшадый ёһо заншалаар түмэрэй үнгэ сагаан үнхөөр тэмдэглэгдэдэг гуримтай юм. Тиммэхэ энэ эргэшэ түмэр жэлэй юрэнхэдөө олонхи зон сагагшан Хонин жэл гэжэ нэрлэдэг.

Үнгэрэгшэ Сагаан морин жэлдэ адли, энэ эргэшэ сагагшан Хонин жэлдэ Солбон одонной (гаргай) нүлөөн хүнэй хуби заяанда, мүн бүхы газар дэлхэйн байгаадаа эхэхэн гэжэ онсолон тэмдэглэжэ.

Тиммэхэ буян эхэтэй олонхи зонийе Солбон сагаан тэнгэримэй заабол уршоох гэжэ найдагдана. «Солбон сагаан тэнгэрэй тухай», «Арадайманай лигэ тухай» 1990 оной, декабрийн 26-да толилогдоһон 296-дахн номерой «Буряад үнэн» хэргэты. Илангаша хубуутай болхохо эхээр наһанан сондоо энэхэн эргэшэ сагагшан түмэр Хонин жэлдэ алдандугуй, түмэр нара ба түмэр хонюугуудые, ба сатуудые (цэсүүдые) хинанхалын тэнгэр, хубуутэй болхын хүсэхэ гэхэдэ баһал алдуу болохогүй. Харин хубуутэй болохо үйлэ бэшхыс ондоо олон ушар эрхэгшэ дулдамшааһаа, түмэр махабадтай жэлдэ Солбон сагаан тэнгэримэй илангаша энэ хэрэгтэ анхардаг, туһалдаг гэжэ найдахадамнай үлүү болохогүй гэжэ наһагдана.

жогуу, али худөөгэй ламада хандажа, жэлэй заһал, мэнгэ тэмдэглэжэ, хин мори хиндхэхэ, наһа удахалхын ном ундшуулга г. м. заһалуудые үйлдүүлдэг гэшэ ааб даа. Эдэ бүхы хүнэй жабдал, үйлэ, наһа бэеэ, байдал гэжэ мэлтэе наһа тэмдэглэжэ заһадаг ёһо заншал дэмэ гэшэ.

Буряад-Монгол литэ нарин хинганаар ба зурхайн эхэ оюун бэлгитэ тон наһаар бүлгынэ шудалха гэшэ үни сагнаа хатуу хүндэтгэжэ абдал гэжэ тоологдодог гэшэ ааб даа. Тиммэхэ зурхайш-ламанар эдэ бүгдые шудалхын тула нилээд хатуу хургуули гаралдаг гэшэ.

Тиммэхэшэ тон мэргэн, бэрхэ зурхайша болохын тула бүхы наһан соогоо хураха хэрэгтэй юм. Буряад-Монгол литэдэ ба зурхайда зориулан номууд эхэ орбо, ойлгоходо эхэ бэрхэ (хатуу, хүшэр) байхаага гадна, тэдэниие шудалха гэжэ эрмэлзэлһэн ганса нэгэн хүн эрхэше оюун түгэлдэр ухаатайше наа, багшын лунг ба бэлдэхэлгүүгөөр, һайн гэжэ наа зүбөөр ойлгохогүй, муу гэжэ наа, ухаа муутай болохо гэлсэдэг юм. Энэманай минн хөөрэлдөөн бэрхэ зурхайн номой орбо, гүнзэгэй, нилсэл эхэ ухаа ойлгохо долоо дадаа, ухаага хураахгүй аад, онгоо түлхюурин олохо гэжэ ден эхээр бэеэ нэрлэлдэг ба энэ агуу эхэ ухаа ойлгохо хүсэ багатай зоний үнхөөрөөше ухаага баралдаг байһань нилсүлгэтай юм.

«Юундэб гэхэдэ, зурхайн агуу-эхэ мэргэн нилсэл эхэ ухаае тон тодоо ойлгожо абхын тула ганса ухаан зоргой эрмэлзэлхэ гадна тэрэ эхэ ухаандаа хураха агуу эхэ ухаан байһан сэдхэлхэй ба хизааргүй эхэ нигүүлэхэй, энэрхн, амитан бурхэниие хайрлан ойлгохо долоотой байха хэрэгтэй бшуу. Хюмнаныше харын шэнээн муу наһан гу, али абаха, эдэхэ, атаа, жүгөөнэй сэдхэлхэй байбал, тэрэл хюмнаныше харын эргэе худалгүй (ба алдуугүй) гайхамшага сасан, мэргэн зурхайн номуудые, ямаршы түгэлдэр эхэ ухаатайше наа, бүлгынэ тон хайнаар шудалхада хэсүүрээ зорбогдоһон номууд бшуу.

Тиммэхэл, энэ хатуу эрдэмэ тон зүбөөр шудалхын тула багшын туһа хэрэгтэй. Жэсэлхэдэ, лунг залгагы гэжэ гуйлгалаан багша хүн тон түрүүн шэби болохохо эрмэлзэлһэн хүниие энэ хүн зурхайн агуу-эхэ ухаа хэр гэмтэнгүй багшаа шудалха ухаатай, мүн хэр тэрээндэ хүрэмэ һегуан сэдхэлхэй гэжэ мэтээр шэнжэлжэ үгэдэг байха. Тиммэхэд тэрээндэ гуйлгалаан, багша болохохо асарвад. Харин болохоор наһа, дутуу, дундхын заажа, заһажа, ном ойлгохоор болохо, эрдэмэй ном үзэхын урда 7 наһанһаа хилдээ, 14 хүндээрөө заһа наа, Буддын шажанай гүнзэгэй эрдэм шудалха ёһотой юм.

ннин эрдэмтын ба түбэд-монгол эмэлгын г. м. бэшхыс хушэр хургуулида баһал урда хэлэгшэ зангаар орожо, хурадаг байһан гэжэ түүхын эрдэмтэд бэшэдэг.

Эдэ хатуу аад, айхабтер эхэ мэргэжлүүдые шудалха шадалан зон юушыс хэжэ шадха эрдэмтэй болодог байга. Тиммэхэдэ, жэшэһэн, ёһотой һайн тарниша-лама гу, али тон бэрхэ эрхэ-лама, эхэ мэргэн зурхайша болохын тулада тон «бодни» (ородоор «сововершенство») сэдхэхэ, ухаан, бэрхэ эрдэмтэй байга. Энэманай эхэл гүнзэгэй удахтай юм.

Жэшэһэн, атомай хүсые ургалжа шадхадаа, тэрэ айхабтер эхэ хүсэндэ хүрэхэ уужам байһан сэдхэлхэй байһан дээрэйшэ баруун зүгэй зон нэн түрүүн атомай хүсэ шадалаар хүн түрэлхидөө хоюдаа эхиллэ хэ юм. (Нагасаки, Хиросима г. м. хотонудай бүхы атомай шугалгажа агууһыншэ наһагдана).

Иимшүү аюулта хүсэтэй болмо хозоһон ба атомай бэшхыс хэсүүрүүдэ хазарлажа шадалан, агууэхэ эрдэмтэн А. Д. Сахаров хураха эрдэмтэн гэжэ гашуудалга жүжүлэй урчин, эрдэмтэй байдаг хайжаруулга урчинөө үлүү эхэ байһан наһын соомоно, илангаша Черныбилин атомай станциин тэрэһэнэй хүлээлгэр (тэрэний тэрэһэн ушар шалтагааниин бүгэдэ сондо мэдээсэгдэжэ. Үлүү мүнэгэ, үлүү эхэ салин абаха, эдихын тула энэ станци бэриншэн зоншангал абхын тула яража, дутуу дундаар, хойша хэрэгээр бүтээгдэ). А. Д. Сахаров эдэ бүгэдэе ухаагаараа ойлгожо, эзбүүрхэн соомоно, саашада хэжэ байһан ажаллаа отго хаягад, зоние гансал энэрхн нигүүлэхэй, һайн сэдхэлхэй болохын тула шадалаа үгэхэ гэжэ оролдожо ябаһаар нигүшөө хэ юм.

Хубуутэй болохо гээд, тон ялама, тулишаһан сондо буряад-монгол зурхайн ёһоор ба түбэд-монгол эмэлгын оюун бэлгитэ ухаагаар туһалжа үзэхэдэ болохо байна (харин энээн тухай Н.Т. Баатарайда хандаха гэшэ хүнэй хэрэг).

Жэлэ, махабадаа оруулжа агуу, али мэнгэе голлоно (энэ жэлдэ дабтана) байһан сондо энэ эргэшэ жэлдэ болгоомжотой ябгыт гэжэ дахин һануулахда, үлүү болохогүй гэжэ баһал наһагдана. Илангаша, григорьянска лэтын 1955, 1919 оной (хонин, 9 улаан мэнгэтэй жэлдэ) ба 1931 ондо (түмэр хонин жэлдэ) түрэнхэ зон бэснэгцэ элүүр энхые гамнажа, холын ба дунтынше аюултай харгыда ба хэрэгтэ ябангүй, хэрүүл, наһалдаа, осолдо, архи, тамхи г. м. аюул эхэтэй хэрэг үүдэхгүй, болгоомжотой ябаһай гэжэ наһагдана. Баһал эдэ жэлүүдтэ (хонин, түмэр махабадтай, 9 улаан мэнгэтэй онуудта) түрэнхэ үхибүүдэ энэ эргэшэ хонин жэлдэ гэрүүлэгтэй байдаг наһа, мүн жэлэ оруулжа байһан эхэнэрхүүдэй нарайла гэжэ зоридоггүй наһа, һайн байхэ гэжэ зурхайша-ламанһаа байха. Буряад-монгол литэ ба зурхай багшын сэдхэлхэ мэдэхэ бүхы зон хэлэхэ байна.

Тиммэхэдэ, һайн ажауухын (һайн абахын) тула, зон нэн түрүүн өһөндөө һайн байһан сэдхэлхэй байха эрэгтэй бшуу. Тиммэхэ оюун бэлгитэ «эхэ» номуудые гансал һайн сэдхэлхэй зонудтай ойлгохоор, эдэндээ хүлинсагуудайнай агууэхэ эрдэмтэд зохоржо маанадада үлөөгөө бшуу. Энэманай һайн түгэлдэр сэдхэлхэй зон жэл бүри олон болохо, зохорһон номуудындамай ойлгохо шадалтай боложо, һайн үлөөр һайн байһан байдал энэ дэлхэй дээрэ заабол ман дуулха гэһэн найдал мүн.

Сагаалганеар амаршалдаашье, манай ард нэн түрүүн «сагаан байһан сэдхэлхэй багыт» гэжэ үрөөдэг заншалтай хэ юм.

Тэрэ заншалааршэ юундэ, яахалаа сондо нэн түрүүн сагаан байһан сэдхэлхэ эрхээрэй эхэ энэрхн, нигүүлэхэй наһал ба амитан бүгэдэ үнхөөр хайрлаха дот хэрэгтэй гэжэ даһын гүн сагаан ардалта нашуулаха гэжэ нилээн ургэн хүншаддай анхарал татаһын үлсисэхэ аабэа гэжэ найдаһан.

Тиммэхэд, буряад-монгол литын ба зурхайн эхэ үзүүрншэ һеа ойлгохо гэжэ оролдхо эрхэ ялһан хэдээ, бага сага эдэ боллоһон юумэнүүдтээ,

«Республиканы ажалай үдэр» гэһэн нийтэ гаршар доро колхоз болон совхозуудта, промышленноэ предприятинуудай сжал хэрэгүүд тухай тобошоһон ноор хөөрэлһэн мэдээсэлхүүдэй суглуулбарын газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэх хуудһанда барлгада.

Тэрэ заншалааршэ юундэ, яахалаа сондо нэн түрүүн сагаан байһан сэдхэлхэ эрхээрэй эхэ энэрхн, нигүүлэхэй наһал ба амитан бүгэдэ үнхөөр хайрлаха дот хэрэгтэй гэжэ даһын гүн сагаан ардалта нашуулаха гэжэ нилээн ургэн хүншаддай анхарал татаһын үлсисэхэ аабэа гэжэ найдаһан.

Тиммэхэд, буряад-монгол литын ба зурхайн эхэ үзүүрншэ һеа ойлгохо гэжэ оролдхо эрхэ ялһан хэдээ, бага сага эдэ боллоһон юумэнүүдтээ,

Ажалай ба дэйнэй ветеран Д. Гомбозов «Газер дээрэ хэн ээни байхэб?» гэжэ статья эхэл хуудһанда үгтэбэ.

Экономикһын эрдэмтэй доктор, профессор Н. Агеновай «Амһартын таһегууд хооһони гэһэн статья номерой хөөрбодой хуудһанда байха.

Бурядай ССР-эй прокуророй акалагша туһалагша И. Гришинэй статья номерто олоной номерто бэйха.

«Светильник»

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30 — «Утрас», 10.00 — Ш-хэла асуудалар репортаж, 10.20 — «Хам» — 4 с. ритэй уран найханын фильм. 1-дхи сери, 11.25 — Мультифильм, 11.35 — Бривитата фильм. 12.00 — Хүүгэдэ дамжуулга, 13.00 — Шэнэ һониний албан. 13.15 — Промейад-конт

Эмхидхэн байгуулагшад: Бурядай ССР-эй Верховно Совет, Бурядай ССР-эй Министруудэй Совет, КПСС-эй Бурядай республика

Редактор
М. Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВ

Манай адрес:
670000, Улаан-Үдэ. Календаршын нийлэм үйлэс, 23, «Буряад үнэн» газетын редакци.

Редакциын телефонууд: редакторай — 2-50-96, приемнын — 2-54-54, редакторай орлогшонорой — 2-68-08, 2-62-62, харюусалгата секретариин — 2-50-52, секретариатай — 2-66-76, таһагууд: партийна акабайдалай ба пропаганды — 2-60-91, 2-56-23, промышленностин. ба барилгын — 2-61-35, агропромшлын — 2-64-36, 2-63-86, совет байгуулагшын — 2-69-58, сөһлой болон хургуулинуудай — 2-60-21, 2-57-63, мэдээсэлэй — 2-34-05, оршуулгын — 2-54-93, бэсүгүүдэй — 2-67-81, корректорүүдэй — 2-33-61, хэблэлдэ корреспондентүүдэй: Барганада — 41-1-44, Закамскда — 31-61, Хэрэндэ — 91-9-79, Агинскда — 3-40-69, КПСС-эй рескомой хэблэлэй телефонууд: директор — 2-37-32, бухгалтери — 2-33-77, вихта — 2-56-62.

4 с. ритэй уран найханын фильм. 2-дохн сери, 22.00 — «Вид» танилсуулна, 23.30 — «Асад Мессерер» — жүжмэтэй фильм. 00.30 — Уласхоорондын шэнэ һонин. 02.00 — Техническэ забларлагла. 02.05 — Литературно-уран найханын «Угэ» программа. 03.35 — «Синдикат-2» — 6 с. ритэй уран найханын фильм. 1-дхи сери.

ХӨВРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Улһоонэй гимнастика. 9.15 — «Встреча двух цивилизаций» — 2-дохн фильм. 9.35, 10.35 — Географ.

8-дахн класс. 10.05, 11.05 — Француз хэлэн. 11.35, 12.40 — Биологи, 6-дахн класс. 11.55 — Ехэ юумэ мэдэхэ хунүүдтэ дамжуулга. 13.00 — Тембороо баянуудай ансамбль наадаха. 13.15 — Хүрэнхэтэ абонемент. 14.25 — Поэдуудэй турнир. 14.55 — Мультифильм. 15.05 — Ритмическэ гимнастика. БТВ. 18.00 — Киногоор аяншалгануудай альманах. 18.20 — «Пулс» видеоканал. Геоологой үдэртэ зориулагдана дамжуулга. Геоологийн үндэрлэһэн нэгэдэлэй генеральна директор В. И. Бахтин дамжуулга хабардаха. 19.00 — Байгал. 19.20 — «Пулс» видеоканал үргэлжэлэ. 20.00 — Байгал (Буряадар). 20.15 — «Зүүн Сибирь». 20.25 — «Пулс» видеоканал үргэлжэлэ. 20.35 — Соноскоһууд. МОСКВА. 21.00 — «Амгалан нойрсоты, багашууль» 21.15 — Ритмическэ гимнастика. 21.45 — Баримата фильм. 22.00 — «Время». 22.45 — «По сезону» или В поисках золотой середины глэн дамжуулга. 23.15 — РСФСР-эй ардай аспагтуудай ээлжтэ бэшэ сьезд дээрэ.